Strategjia dhe plani i avokimit dhe komunikimit për HANDIKOS dhe Qendrat e Rehabilitimit të Bazuara në Bashkësi - RBB

Periudha kohore: 2020 -2022

Ky publikim është botuar me mbështetje të Zyrës së UNICEF-it në Kosovë. Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e vetme e HANDIKOS-it dhe në asnjë mënyrë nuk mund të paraqes pikëpamjet e UNICEF-it.

Përmbajtja

- Lista e Shkurtesave..... 4
- Hyrje..... 5
- Historiku..... 5
- Qëllimi..... 7
- Metodologjia..... 7
- Objektivat Strategjike – në fushën e avokimit..... 8
- Objektivat Strategjike – në fushën e komunikimit..... 12
- Plani i Veprimit për Strategjinë..... 18
- Lista e QRBB-ve pjesëmarrëse në punëtoritë për draftimin e Strategjisë 28

Lista e shkurtesave:

DKA – Drejtoria Komunale e Arsimit

DSHMS – Drejtoria Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale

DSHP – Drejtoria për Shërbime Publike

DU – Drejtoria e Urbanizmit

FAK – Fëmijë me Aftësi të Kufizuara

KNF – Klasifikimi Ndërkombëtare i Funksionalitetit

MF – Ministria e Financave

MPMS – Ministria për Punë dhe Mirëqenie Sociale

MSH – Ministria e Shëndetësisë

OJQ – Organizatë Jo Qeveritare

PAK – Persona me Aftësi të Kufizuara

QRBB – Qendrat e Rehabilitimit të Bazuara në Bashkësi

RBB – Rehabilitimi i Bazuar në Bashkësi

PIA – Plani Individual i Arritshmërisë

MASHT – Ministria e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë

Hyrje

Të drejtat dhe liritë themelore të personave me aftësi të kufizuara, në veçanti të fëmijëve me aftësi të kufizuara ende nuk janë të realizuara në nivel vendi dhe rrjedhimisht edhe në të gjitha komunat e Republikës së Kosovës. Ndaj, HANDIKOS në kuadër të përgjegjësive dhe me qëllim të avokimit të përbashkët me QRBB dhe bashkërendimit të aktiviteteve avokuese në nivelin qendror dhe atë lokal, ka inicuar hartimin e strategjisë së avokimit si dhe planin e avokimit. HANDIKOS së bashku me QRBB synojnë që përmes veprimeve avokuese të përbashkëta të zvogëloj sfidat dhe barrierat të cilat krijojnë vështirësi në respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të fëmijëve me aftësi të kufizuara

Sipas Organizatës Botërore të Shëndetësisë 15 % e popullatës botërore janë persona me aftësitë kufizuara[1]. Në Kosovë akoma nuk kemi shifra të sakta rreth këtij numri të komunikuar zyrtarisht nga institucionet publike dhe ky numër bazohet në përfituesit e skemave sociale dhe pensionet e aftësisë së kufizuar. Përkundër mungesës së të dhënave të sakta, megjithatë dihet se fëmijët me aftësi të kufizuara vazhdojnë të jenë të margjinalizuar dhe të hasin në vështirësi të cilat shpesh mund të cilësohen edhe si diskriminuese sa i përket gjithpërfshirjes së tyre por edhe qasjes së tyre në shërbime.

Gjithpërfshirja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në procesin arsimor, por edhe sigurimi i mbështetjes se fëmijëve me aftësi të kufizuara vazhdon të jetë sfidë për të gjithë sistemin arsimor. Në anën tjetër, shërbimet sociale në komunitet për personat me aftësi të kufizuara në nivel komunal janë të kufizuara, ndërsa shërbimet sociale të ofruara nga OJQ-të kanë mbetur kryesisht nën mbështetjen e agjencive dhe donatorëve të huaj, ndërkohë që mbështetja shtetërore nuk është e strukturuar, nuk është e qëndrueshme dhe në të njëjtën kohë mbetet shumë e kufizuar dhe pa një qasje afatgjatë. Madje sipas agjensionit të statistikave në Kosovë vetëm 10% e fëmijëve me aftësi të kufizuara përfitojnë nga shërbimet shëndetësore, arsimore dhe sociale. *(Të dhënat: Agjencinë e Statistikave të Kosovës 2018)*. Me qëllim të përfshirjes në agjendën e institucioneve në nivel qendrore dhe atë lokal është e nevojshme që organizatat të cilat përfaqësojnë interesat e fëmijëve e aftësi të kufizuara si dhe komuniteti të bashkërendojnë dhe të ndërmarrin veprime në nivelin qendror dhe atë lokal që të përmirësojnë situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara.

Historiku

HANDIKOS është themeluar në vitin 1983 me qëllimin kryesor për të arritur njohjen dhe pjesëmarrjen e plotë të personave me aftësi të kufizuara në shoqëri. HANDIKOS gëzon shtrirjen më të gjerë në Kosovë me prani aktive në 98% të territorit të vendit dhe vazhdon të mbrojë në mënyrë aktive në nivel lokal dhe qendror të drejtat e PAK, duke synuar krijimin e një mjedisi gjithëpërfshirës.

HANDIKOS vazhdon të mbetët një ndër ofruesit kryesorë të shërbimeve të rehabilitimit primar për fëmijët me aftësi të kufizuara në Kosovë, në 14 Qendra dhe 13 zyre lokale. Shërbimet kyçe të

[1] https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report/en/

ofruara nga HANDIKOS në kuadër të Programit të Rehabilitimit të Bazuar në Bashkësi kanë për qëllim të ruajnë dhe avancojnë shëndetin fizik dhe atë mendor të personave me aftësi të kufizuara, përmes rehabilitimit primar fizikal dhe atij psiko-social, ofrimit të pajisjeve ndihmëse, këshillimit grupor dhe individual për prindër/kujdestar, sistemit të referimit, vizitave / mbështetjes në shtëpi dhe programeve fuqizuese për jetesë të pavarur dhe ngritje të kapaciteteve.

HANDIKOS nga viti 2018 është duke implementuar strategjinë e saj zhvillimore (2018-2022) e cila ka për vizion *një shoqëri gjithëpërfshirëse, me njohje dhe realizim të plotë të të drejtave dhe mundësive të barabarta të personave me aftësi të kufizuara* dhe mision *të arrij ndryshime pozitive dhe të qëndrueshme në jetën e personave në jetën e personave me aftësi të kufizuara, përmes përfaqësimit, mbrojtjes së të drejtave dhe përkrahjes së tyre.* Në kuadër të strategjisë pesë vjeçare janë përcaktuar *pjesëmarrja; punësimi; edukimi & trajnimi; mirëqenia sociale; shëndeti; & zhvillimi organizativ* si objektiva strategjike[2].

Në Kosovë, Qendrat e Rehabilimit të Bazuar në Bashkësi kanë lansuar shërbimet që nga viti 1996, dhe momentalisht funksionojnë në 13 qendra të HANDIKOS në të gjithë vendin. Aktualisht Qendrat e RBB-së ofrojnë shërbime me bazë në komunitet për fëmijë dhe të rritur me aftësi të kufizuara, duke synuar qasje gjithëpërfshirëse në kopshte, shkolla, treg të punës dhe komunitet.

Qëllim primar i Programit të RBB-së mbetët avancimi i situatës së fëmijëve ne aftësi të kufizuara në vend, përmes ofrimit të shërbimeve rehabilituese, shërbime të cilat janë të dizajnuara për të mbështetur zhvillimin holisitik të personit. Përderisa në mandat të saj ka ofrimin e shërbimeve rehabilituese në komunitet (për fëmijë dhe të rritur me aftësi të kufizuara); shërbime për prindër dhe kujdestar të PAK; avokimin për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara duke përfshirë këtu koordinimin me institucionet e linjës në identifikimin dhe intervenimin e hershëm, integrimin në proceset e rregullta edukative, përfshirjen e PAK në sferën sociale dhe legjislacionin relevant për avancimin e situatës së tyre në shoqëri.

Qendrat e RBB-së orientohen nga parimi i respektimit të të drejtave njerëzore për fëmijët dhe të rriturit me aftësi të kufizuara dhe me një sjellje të natyrës pjesëmarrëse ku mendimi i përfituesve të shërbimit kërkohet dhe merret në konsideratë, pavarësisht faktorëve dhe prapavijave sociale që i rrethojnë ata.

Ofrimi i shërbimeve mbështetet në parimin për të kontribuar në ngritjen e një modeli të qëndrueshëm të integrimit dhe zhvillimit, i cili synon të garantojë për të gjithë mundësinë e përmbushjes së nevojave bazike si dhe një perspektivë zhvillimi të qëndrueshëm për të ardhmen.

Shërbimet që ofrohen nga këto qendra përfshijnë një larmi programesh të hartuara për të përmbushur nevojat dhe interesat e përfituesve të shërbimit si dhe referimeve apo mbështetje për të përdorur shërbime të ofruara nga struktura të tjera të specializuara.

[2] http://handi-kos.org/repository/docs/Strategjia_2018-2022___ALB_ENG_840110.pdf

Qëllimi

HANDIKOS në mandatin e saj si dhe nga memorandumi i bashkëpunimit me të gjitha Qendrat e Rehabilitimit të Bazuara në Bashkësi, ka të punoj ngushtë me rrjetin e QRBB-ve në Kosovë drejt avancimit të situatës së fëmijëve me aftësi të kufizuara në vend. Si rrjedhojë këtë, HANDIKOS e reflekton në programet e saj, programe të cilat mbështeten nga donatorë të ndryshëm të huaj dhe vendor. Në fillim të vitit 2017 e deri në përfundim të viti 2019, me mbështetje të Zyrës së UNICEF-it në Kosovë me fonde të BE-IPA II është punuar ngushtë me të gjithë përfaqësuesit e QRBB-ve në identifikimin e mangësive në shërbimet që ofrohen për fëmijët me aftësi të kufizuara në Kosovë dhe hapësirat për përmirësim në nivel organizativ. Si rrjedhojë është hartuar edhe raporti përshkrues për gjendjen aktuale të QRBB-ve dhe rekomandimeve se si do duhet të përmirësohet kualiteti I shërbimeve të ofruara nga RBB-të dhe funksionimi organizativ3.

Bazuar në këtë, HANDIKOS me mbështetje të UNICEF, zyra në Kosovë, dhe në partneritet të ngushtë me të gjitha QRBB-të, rekomandimet e dala në raportin vlerësues kanë adresuar në një dokument që përfshin fushën avokuese të QRBB-ve për adresimin e çështjeve të fëmijëve me aftësi të kufizuara në vend si dhe komunikimin e tyre.

Metodologjia

Procesi i zhvillimit të Strategjisë dhe Planit të Avokimit dhe Komunikimit është iniciuar nga HANDIKOS në kuadër të projektit 'Avancimi i situatës së fëmijëve e aftësi të kufizuara në Kosovë' mbështetur nga zyra e UNICEF në Kosovë me periudhë implementuese Shtator 2019-Dhjetor 2020.

Të dhënat lidhur me kapacitet avokuese janë mbledhur paraprakisht përmes pyetësorit të vlerësimit të kapaciteteve avokuese të HANDIKOS dhe QRBB si dhe janë ndarë pyetësorët për të vlerësuar nivelin e avokimit të tyre. Gjatë punëtorive përveç ndarjes së rezultateve pyetësorëve me pjesëmarrësit janë identifikuar fushat kryesore në të cilat do të fokusohet avokimi në nivel vendor por edhe atë komunal. Veç tjerash, më 13-15 dhjetor 2019 u mbajt punëtoria tre-ditore me përfaqësuesit e HANDIKOS dhe QRBB për hartimin e strategjisë së avokimit. Gjatë punëtorisë janë ndarë edhe praktikat dhe përvojat më të mira të QRBB në fushën e avokimit me qëllim të përsëritjes së praktikave të mira dhe arritjes së rezultateve. Fillimisht përmes formularëve për identifikim të çështjeve janë identifikuar fushat në të cilat do të fokusohen aktivitetet avokuese në nivelin qendror dhe atë lokal si dhe janë përcaktuar objektivat strategjike. Me qëllim të arritjes së rezultateve më të mira përmes analizës së akterëve janë identifikuar partnerët dhe përkrahësit në nivel qendrorë dhe lokalë të objektivave dhe veprimeve avokuese si dhe janë identifikuar edhe akterët drejt të cilëve do të synohen veprimet avokuese.

Si rezultat i punëtorisë tre-ditore pjesëmarrësit kanë dalur me draftin e parë të strategjisë për avokim si dhe planin e avokimit. Përderisa aktivitetet dhe objektivat strategjike janë prioritizuar nga vetë pjesëmarrësit e punëtorisë (përfaqësuesit e QRBB-ve).

[3] http://ëëë.handi-kos.org/repository/docs/Raporti_i_RBB_857904.PDF

Objektivat strategjike – në fushën e avokimit

Strategjia e Avokimit 2020 -2022 do të përcaktoj veprimet dhe aktivitetet avokuese drejt institucioneve qendrore dhe lokale si dhe komunitetit. Objektivat strategjike avokuese kanë për qëllim të transmetojnë synimet e HANDIKOS dhe QRBB për realizimin e të drejtave të fëmijëve dhe personave me aftësi të kufizuara dhe pjesëmarrjes së tyre të plotë në shoqëri, duke fokusuar aktivitetet të cilat do të ndërmerren drejt realizimit në nivelin qendror dhe atë lokal

Objektivat strategjike janë formuluar duke marrë parasysh sfidat dhe problemet ekzistuese me të cilat përballen fëmijët me aftësi të kufizuara, prindërit e tyre por edhe HANDIKOS dhe QRBB si ofrues të shërbimeve për fëmijët me aftësi të kufizuara. Mungesa e gjithpërfshirjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në sistemin arsimor, mungesa e përkrahjes së tyre për të zhvilluar potencialin e tyre të plotë, mungesa e qasjes fizike në institucionet arsimore dhe qasjes në shërbime sociale dhe familjare, mungesa e mekanizmave për zbatimin e legjislacionit, mungesa e identifikimit dhe intervenimit të hershëm vazhdimi i diskriminimit të tyre janë disa nga sfidat dhe pengesave me të cilat ende vazhdojnë të përballen fëmijët me aftësi të kufizuara. Shërbimet sociale dhe familjare sipas legjislacionit në fuqi përfshijnë mbrojtjen dhe ofrimin e shërbimeve për personat në nevojë për mbrojtje sociale, përfshirë fëmijët apo personat me aftësi të kufizuara. Në Kosovë përveç qendrave për punë sociale të cilat janë të mandatuara për të ofruar shërbime sociale janë edhe rreth 30 OJQ të licencuara nga MPMS për të ofruar shërbime sociale për personat dhe fëmijët në nevojë për mbrojtje sociale. Në anën tjetër përkundër decentralizimit të shërbimeve sociale të bëra nga viti 2019, sipas Raportit të Monitorimit4 për procesin e decentralizimit, shërbimet sociale janë në gjendje të rëndë dhe përballën me sfida të shumta përfshirë mungesën e financimit të qëndrueshme të shërbimeve socaiale, cilësinë e ulët të shërbimeve etj. Sipas po të njëjtit raport ende nuk ka një skemë të qëndrueshme për kontraktimin e shërbimeve sociale dhe mbështetja ndaj OJQ-ve ofrohet në baza *ad hok* dhe përmes subvencionimit. Në anën tjetër sikurse është theksuar edhe në Analizën e situatës së fëmijëve me aftësi të kufizuara financimi i HANDIKOS është përzierje e fondeve të donatorëve dhe tenderit të ofrimit të shërbimeve nga komunat5.

Po ashtu Analiza e Situatës së fëmijëve me aftësi të kufizuara përveç të gjeturave dhe rekomandimeve të shumta thekson dhe rekomandon përshpejtimin e një sistemi të identifikimit të hershëm dhe intervenimit të hershëm i cili respekton përkufizimin e aftësisë së kufizuar sipas modelit social si dhe krijimin e kryhet nga ekipet e profesionistëve multidisiplinar dhe shpie në ofrimin e shërbimeve në mjedise gjithëpërfshirëse si dhe nevojën për qasje multidisiplinare, duke filluar sa më herët që të jetë e mundur në bashkëpunim të ngushtë me metodologjitë e identifikimit të hershëm/intervenimit të hershëm.

Duke marrë parasysh fushëveprimin dhe qëllimin e HANDIKOS dhe QRBB për të avancuar situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara përmes ofrimit të shërbimeve por edhe avokimit për realizimin e të drejtave të fëmijëve me aftësi të kufizuara adresimi i mirëfilltë i këtyre çështjeve jo vetëm që do të ndikoj drejtpërdrejtë në përmirësimin e situatës jetësore, përmbushjen e nevojave dhe realizimin e të drejtave të fëmijëve me aftësi të kufizuara por do të ndikoj edhe në

[4] http://ëëë.komfkosova.org/17519-2/

[5] https://ëëë.unicef.org/kosovoprogramme/reports/situation-analysis-children-disabilities-kosovo

zhvillimin, përmirësimin dhe qëndrueshmërinë e HANDIKOS dhe QRBB e që është rekomanduar edhe në vlerësimin e fundit të funksionimit të të QRBB-vë në Kosovë[6].

Objektivat strategjike të avokimit përfshijnë aspektet kryesore të fëmijëve me aftësi të kufizuara me fokus të veçantë në fushat në vijim: arsim, qasje, qëndrueshmërinë e shërbimeve për fëmijët me aftësi të kufizuara në RBB dhe plotësimin e kornizë ligjore.

Detajet e objektivave strategjike, aktivitetet e planifikuara të cilat do të kontribuojnë në arritjen e objektivave strategjike të avokimit dhe rezultatet e pritshme janë si në vijim:

Objektiva strategjike 1 në fushën e qasjes: Deri në fund të vitit 2022 është rritur numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara që kanë qasje në institucionet arsimore dhe shërbime

Kjo objektivë strategjike ndërlidhet drejtpërdrejt me veprimet avokuese lidhur me qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në institucionet shkollore në nivel të vendit si dhe qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shërbime Identifikimi i sfidave dhe gjendjes aktuale lidhur me qasjen e fëmijëve në institucionet arsimore dhe shërbime do të shërbejnë si aktivitete të cilat do të lehtësojnë aktivitetet avokuese lidhur me qasjen

Rezultatet e pritshme:

Fëmijët me aftësi të kufizuara kanë qasje në arsim dhe shërbime të cilat do të kontribuojnë në arritjen e potencialit të plotë

Aktivitetet e planifikuara

Në vijim janë paraqitur disa nga aktivitetet e planifikuara për arritjen e rezultateve të pritshme:

- Punëtori për prezantimin e gjendjes aktuale/raportit mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla së shkollave në Kosovë
- Promovimi i shkollave të qasshme në Kosovë – ndarja e praktikave më të mira
- Hartimi i plani komunal të veprimit për adresimin e qasjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla
- Hulumtim – qasja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shërbimet sociale (# i komunave)
- Video / materiale avokuese për qasjen në shërbime të fëmijëve me aftësi të kufizuara

Objektiva strategjike 2 në fushën e qëndrueshmërisë së shërbimeve të QRBB : Deri në vitin 2022, QRBB kanë ngritur qëndrueshmërinë e ofrimit të shërbimeve të integruara për fëmijët dhe personat me aftësi të kufizuara, përmes përcaktimit të kodit buxhetor për shërbime sociale dhe të integruara në nivel komunal

Kjo objektivë strategjike ndërlidhet drejtpërdrejt në ngritjen e qëndrueshmërisë së shërbimeve të integruara të QRBB për fëmijë dhe persona me aftësi të kufizuara përmes veprimeve dhe fushatave avokuese në komunat ku QRBB ofrojnë shërbime.

[6] http://ëëë.handi-kos.org/repository/docs/Raporti_i_RBB_857904.PDF

Rezultatet e pritshme:

QRBB kanë ngritur qëndrueshmërinë financiare dhe kanë ngritur cilësinë e shërbimeve për të mbështetur fëmijët me aftësi të kufizuara

Aktivitetet e planifikuara

Në vijim janë paraqitur disa nga aktivitetet e planifikuara për arritjen e rezultateve të pritshme:

- Punëtori informuese me asambleistët komunal mbi të drejtat e fëmijëve dhe personave me aftësi të kufizuara
- Punëtori informuese me asambleistët komunal mbi shërbimet, përfituesit e shërbimeve të QRBB dhe rëndësinë e përmirësimit të cilësisë së shërbimeve
- Punëtori për hartimin e strategjisë dhe planit të veprimit për PAK si dhe përcaktimin e kodit buxhetor
- Takime avokuese me Komitetin për Politikë dhe Financa për miratimin e strategjisë dhe planit te veprimit për PAK dhe për ndarjen e kodit buxhetor për shërbime për PAK
- Takime avokuese me asambleistët për miratimin e strategjisë dhe planit te veprimit për PAK
- Takime avokuese me drejtoritë përkatëse për planifikimin buxhetor për 2021

Objektiva strategjike 3 në fushën e legjislacionit: Përfshirja e aftësisë së kufizuar në kornizën ligjore dhe zbatimi i tyre

Kjo objektivë strategjike ndërlidhet drejtpërdrejt veprimet avokuese lidhur me përfshirjen e aftësisë së kufizuar në plotësim ndryshimet e kornizën ligjore por edhe akteve tjera sekondare.

Rezultatet e pritshme:

Kuvendi i Kosovës siguron që ligjet të cilat dërgohen në kuvend për aprovim kanë të përfshira edhe aspektet ligjore

Fillon zbatimi i ligjeve të cilat ndërlidhen me aftësinë e kufizuar

Aktivitetet e planifikuara

Në vijim janë paraqitur disa aktivitetet e planifikuara për arritjen e rezultateve të pritshme:

- Takime me politikë bërës, me komisionet e grupeve parlamentare mbi përfshirjen e aftësisë së kufizuar në kornizën ligjore
- Takimet me Ministritë Relevante mbi zbatimin e kornizës ligjore (MPMS, MSH, MF)
- Takime me deputet e Komunave në Parlamentin e Kosovës
- Lobimi për përfshirjen e aftësisë së kufizuar gjatë plotësim ndryshimeve të kornizës ligjore

Objektiva strategjike 4 në fushën e arsimit: Rritja e pjesëmarrjes aktive dhe gjithëpërfshirja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në arsim përmes ngritjes dhe fuqizimit të sistemit mbështetëse në institucionet arsimore

Iniciativat dhe aktivitetet avokuese për arsim gjithëpërfshirës si dhe gjithëpërfshirjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në institucionet arsimor janë paraparë me synim për të për të ngritur dhe fuqizuar sistemin mbështetës në institucionet arsimor me qëllim të përfshirjës së të gjithë fëmijëve me aftësi të kufizuara në sistemin arsimor si dhe përkrahjen e zhvillimit të potencialit të tyre të plotë me theks të veçantë në PIA dhe KNF

Rezultatet e pritshme

Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara të përfshirë në procesin arsimor është ngritur

Mësimdhënësit dhe stafi mbështetës kanë ngritur kapacitetet e tyre për t'iu përgjigjur nevojave për arsim të fëmijëve me aftësi të kufizuara

Prindërit e fëmijëve me aftësi të kufizuara kanë informata dhe përkrahin fëmijët e tyre në procesin arsimor

Aktivitetet e planifikuara

Në vijim janë paraqitur disa nga aktivitetet e planifikuara për arritjen e rezultateve të pritshme:

- Hulumtim i numrit të fëmijëve me aftësi të kufizuara të cilët janë të përfshirë në shkollë të rregullt dhe nevojave për mbështetje.
- Konferenca lokale mbi rezultatet e hulumtimit mbi numrin e fëmijëve me aftësi të kufizuara të përfshirë në shkolla dhe nevojave për mbështetje
- Takime për me MASHT dhe DKA për funksionalizimin dhe fuqizimin e ekipeve vlerësuese komunale
- Hulumtimi mbi përdorimin e PIA dhe instrumenteve vlerësuese dhe njohurive për KNF nga mësimdhënësit dhe nevojat e ngritjes së kapaciteteve të stafit mbështetës ekzistues dhe të rinj.
- Takime me DKA dhe MASHT për ngritjen së kapaciteteve të stafit mbështetës ekzistues dhe të rinj për t'iu përgjigjur nevojave për mbështetje të fëmijëve me aftësi të kufizuara
- Aktivitete avokuese brenda shkollave (takime, punëtori, etj.) për mësimdhënësit e rregullt mbi përdorimin e instrumenteve vlerësuese dhe KNF
- Punëtori konsultative dhe informuese me prindër të fëmijëve me aftësi të kufizuara mbi rëndësinë e PIA-s dhe integrimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara në klasa të rregullta
- Shkëmbimi i informatave dhe praktikave pozitive në mes të shkollave/qyteteve te ndryshme

Grupet e synuara:

Përgjatë përcaktimit të objektivave dhe aktiviteteve të cilat do të kontribuojnë në realizimin e objektivave janë përcaktuar edhe grupet e synuara drejt të cilave do të drejtohen aktivitetet

avokuese dhe të cilat kanë kompetencë të drejtpërdrejtë apo mund të ndikojnë që të ndryshojnë dhe të përmirësojnë situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara.
Grupet e synuara janë klasifikuar në nivelin qendror dhe atë komunal/lokal varësisht nga aktivitetet. Grupet e synuara në nivelin qendror janë: Kuvendi i Kosovës, Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë, Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale, Ministria e Financave, Zyra e Avokatit të Popullit. Njëherit aktivitet të cilat kanë për synim nivelin qendror do të zbatohen nga HANDIKOS në qendër.
Grupet e synuara në nivelin lokal janë: Kryetarët e Komunave, Drejtoritë e Arsimit, Drejtoritë e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale, Drejtoritë e Urbanizimit, Drejtoritë e Financave, Asambleja Komunale, asambleistët komunal, Shkollat, Drejtorët e Shkollave dhe mësimdhënësit. Aktivitetet të cilat kanë për synim nivelin komunal do të zbatohen nga RBB por do të mbështeten nga HANDIKOS në qendër si rezultat i një numri të hulumtimeve lidhur me numrin, përkrahjen dhe nevojat e fëmijëve me aftësi të kufizuara.

Buxheti

Përllogaritjet e buxhetit për zbatimin e strategjisë së avokimit janë bërë me qëllim të përcaktimit të kornizës financiare dhe fondeve të nevojshme për zbatimin e strategjisë së avokimit në periudhën 3 vjeçare si dhe me qëllim të identifikimit të nevojave financiare të cilat mund të mbulohen nga donatorët potencial.

Partnerët dhe mbështetësit

Me qëllim të rritjes së ndikimit të aktiviteteve avokuese, kjo strategji parasheh partneritetin me organizata të cilat kanë mision të ngjashëm me HANDIKOS dhe QRBB si dhe angazhimin e personaliteteve të cilat do të mund të jenë pjesë e aktiviteteve duke avokuar së bashku me HANDIKOS dhe QRBB për realizimin e të drejtave të fëmijëve me aftësi të kufizuara. Partneritet do të krijohen në pajtim me aktivitetet, pra në nivelin qendror dhe atë lokal. Disa nga partnerët e identifikuar janë OJQ të cilat përfaqësojnë personat me aftësi të kufizuara (përfshirë nivelin qendrorë dhe atë lokal, varësisht nga aktivitetet), shkollat dhe prindërit e fëmijëve me aftësi të kufizuara.

Për të adresuar më mirë çështjet avokuese të ngritura nga përfaqësuesit e QRBB-ve në kuadër të të njëjtës mbështetje janë hartuar edhe objektivat strategjike të komunikimit të cilat janë në linjë me ato të fushës së avokimit. Për më tepër, janë hartuar kanalet e komunikimit të cilat QRBB-të do duhej të ndjekin në arrtishmërinë e objektivave avokuese për të avancuar situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara në vend.

Objektivat strategjike – në fushën e komunikimit

Fusha e komunikimit është përpiluar duke marr në konsideratë sfidat dhe problemet ekzistuese me të cilat përballen fëmijët me aftësi të kufizuara, prindërit e tyre po edhe vet HANDIKOS dhe QRBB-të, si ofrues të shërbimeve rehabilituese për fëmijët me aftësi të kufizuara. Mungesa e gjithëpërfshirjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në sistemin arsimor, mungesa e përkrahjes për të zhvilluar potencialin e tyre të plotë, mungesa e qasjes në shërbime rehabilituese duke përfshirë edhe mungesën e mekanizmave për zbatimin e kornizës ligjore në vend janë disa nga sfidat dhe

pengesave me të cilat ende vazhdojnë të përballen fëmijët me aftësi të kufizuara. Kjo është elaboruar edhe gjatë punëtorisë së Avokimit dhe Komunikimit, e cila është zhvilluar me përfaqësuesit e HANDIKOS dhe QRBB-ve gjatë muajit Dhjetor 2019. Përcaktimi i objektivave është bërë në përputhje po ashtu me objektivat e strategjisë së avokimit, e të cilat krijojnë një lidhje të drejtpërdrejtë me qasjen e fëmijëve në arsim dhe shërbime, si dhe përmbushjen e kornizës ligjore për personat me aftësi të kufizuara.

Si rrjedhojë, nga diskutimi i grupit janë përcaktuar tri (3) objektiva të përgjithshme në fushën e komunikimit e të cilat kontribuojnë në arritjen e objektivave strategjike brenda kësaj strategjie:

- Arritja e sa më shumë personave me aftësi të kufizuara për QRBB-të;
- Komunikimi i efektshëm me partnerët në Kosovë;
    - Komunikimi i vazhdueshëm i rezultateve të programit
- Identifikimi i mënyrave dhe kanaleve të komunikimit për të arritur audiencën e tretë (donatorët potencial dhe audiencën e përgjithshme).

Si rrjedhojë në kuadër të fushave / objektivave të përgjithshme të synuara në kuadër të Strategjisë, janë identifikuar këto objektiva specifike në të cilat përfaqësuesit e QRBB-ve synojnë të fokusohen përgjatë tre-vjetorit të ardhshëm.

- **Outreach – Komunikimi në terren me personat me aftësi të kufizuara**

Të arrihen së paku 1000 persona me aftësi të kufizuara, të cilët potencialisht mund të përfshihen në aktivitetet / shërbimet ë HANDIKOS/QRBB-së (të paktën 40% e tyre të jenë vajza/gra).

- **Komunikimi me partnerë**
    - Komunikim mujor me partnerët kyç – të cilët janë në një formë apo tjetër të lidhur me programin e RBB-së;
    - Takime të rregullta kuartale me partnerët kyç të cilët në një formë apo tjetër janë të lidhur me programin e RBB-së
    - Informimi i rregullt i partnerëve për aktivitetet, të arriturat dhe eventet kryesore të HANDIKOS dhe QRBB-ve
- **Komunikimi me audiencën e përgjithshme**

Në bashkëpunim me të gjitha QRBB-të (përfshirë edhe organizatat tjera partnere, të cilat merren me çështjen e aftësisë së kufizuar apo kanë për fokus adresimin e të drejtave të fëmijëve/njeriut) duhet të organizohen ngjarje publike, së paku dy herë në vit, të cilat do të flisnin për programin në përgjithësi, si dhe për intervenimet specifike të HANDIKOS dhe QRBB-ve.

Qëndrueshmëria e QRBB-ve është një nga fushat e cila është vlerësuar të jetë kruciale për funksionimin e rregullt të tyre dhe adresimin më të mirë të nevojave të fëmijëve me aftësi të

kufizuara (përmes implementimit të modelit të ri të propozuar të RBB-së[7]), e theksuar përgjatë punëtorisë së Dhjetorit (2019) e organizuar për të njëjtin qëllim.

Si rrjedhojë e saj, fushat në të cilat QRBB-të, mesazhet e tyre do komunikojnë (e që janë në linjë të plotë me fushat e paracaktuara në fushën e avokimit) janë:

- Qasja
  - Rritja e numrit të fëmijëve me aftësi të kufizuara që kanë qasje fizike në institucionet arsimore dhe shërbime
- Qëndrueshmëria e shërbimeve të vazhdueshme për fëmijë me aftësi të kufizuara;
  - QRBB-të kanë ngritur qëndrueshmërinë e ofrimit të shërbime të integruara për fëmijët dhe të rriturit me aftësi të kufizuara përmes përcaktimit të kodit buxhetor për shërbime të integruara në komunitet
- Korniza ligjore (në linjë me çështjet relevante të fëmijëve me aftësi të kufizuara);
  - Përfshirja e çështjeve relevante me aftësinë e kufizuar në kornizën ligjore dhe zbatimi i tyre;
- Edukimi gjithëpërfshirës;
  - Rritja e pjesëmarrjes aktive dhe gjithëpërfshirja e fëmijëve me aftësi të kufizuara përmes ngritjes dhe fuqizimit të sistemit mbështetës në institucione arsimore

Në arritjen e objektivave të synuara është e rëndësishme të përcaktohen grupet e synuara të cilat iu adresohen intervenimet specifike në kuadër të objektivave strategjike. Mesazhet komunikuese në kuadër të objektivave strategjike në fushën e komunikimit janë si në vijim:

- Partnerët – zyrtarët publik; palët e treta; prindërit; mësimdhënësit; influencuesit në komunitet; politik bërësit; institucionet e linjës; organizatat partnere/mbështetëse; komuniteti i biznesit;
- Të rinjtë – nxënësit; studentët
- Donatorët e tjerë – palët të cilët nuk kanë qenë të përfshirë më herët;

Përderisa, mesazhet (në fushat e bashkë caktuara) do duhej të komunikohen përmes shfrytëzimit të kanaleve të komunikimit për të adresuar më mirë çështjet e ngritura.

Për këtë, QRBB-të do të shfrytëzojnë të gjitha resurset e brendshme dhe të jashtme e me theks të veçantë, do të shfrytëzohen kanalet e **komunikimit të jashtëm** (*sy më sy; letra elektronike (e-mail); telefonata; ngjarje për rrjetëzim (networking))* për më tepër, QRBB-të do të fokusohen në komunikimin e mesazheve të tyre avokuese duke përdorur **komunikimin masiv** (*komunikata për shtyp; intervista/storie në programe televizive; artikujt në gazetat dhe mediet lokale (artikuj online); shpërndarja e 'fact-sheet'* (dokument informues mbi qëllimin, qasjen dhe rezultatet e programit); *storie të suksesit; video & materiale të tjera promovuese).* Si kanle komunikimit

[7] http://www.handi-kos.org/repository/docs/Raporti_i_RBB_857904.PDF

janë përcaktuar gjithashtu edhe **rrjetet / mediat sociale** (të cilat (aktualisht) janë të përdorurara jo mjaftueshëm nga shumica e QRBB-ve), (*facebook; instagram; youtube; tëitter).*

Përcaktimi i objektivave avokuese dhe atyre të komunikimit, shpien QRBB-të drejt ideimit të kampanjave (intervenimeve) në të cilat përfshihet i gjithë programi (rrjedhimisht aktivitet të cilat do të shtjellohen në Planin e Veprimit të strategjisë). Për këtë, është kruciale që gjatë procesit identifikues / intervenues të merren në konsideratë edhe këto çështje:

- Cilat janë mesazhet që duam t'i transmetojmë?
- Në cilin target grup duhet të orientohemi – cili grup ka nevojë më shumë për intervenim?
- Çfarë kanale të komunikimit duhet të përdorim?
- Cilat janë materialet e komunikimit që duhet prodhuar?
- Kush duhet të prodhojë materialet e komunkimit – cili është zingjiri kontrollues (një pikë shumë e rëndësishme, sepse nëse ekziston një zingjir i tillë, ku të gjitha materialet promovuese do kalonin, atëherë të gjitha mesazhet do të ishin të unifikuara)?

Më poshtë është paraqitur në formë tabelare ecuria e arritshmërisë së objektivave, duke ndjekur udhëzuesit për komunikim e që përfshijnë definimin e mesazheve; grupet e synuara; materialet dhe kanalet e komunikimit që duhet përdorur:

Objektiva	Mesazhi kryesor	Grupi i synuar	Materialet e komunikimit	Kanalet e komunikimit
I. Outreach Komunikimi në terren me personat me aftësi të kufizuara	Qasja në arsim dhe aktivitete ekstra-kurrikulare Benefitet e të qenit pjesë e grupit	Të rinjtë Nxënësit	Video të shkurtra Dokumentarë Një-faqesh Storie suksesi	Mediat Sociale Ngjarjet rrjetëzuese (netëorking) Telefonatat Takimet në komunitet Mediat tradicionale
II. Komunikimi me partnerë **2.1** Komunikimi mujor me partnerët kyç	Arritjet dhe sfidat, në fushën e arsimit, shërbimeve, financave	Zyrtarët publik Prindërit Mësimdhënësit Politik-bërësit	Raportet E-neësletters Storie suksesi	Takimet sy më sy Mediat sociale E-neësletters
Komunikimi me partnerë **2.2** Takime tre-mujore me partnerët kyç	Arritjet dhe sfidat, në arsim, shërbime, financa, kornizë ligjore	Zyrtarët publik Prindërit Mësimdhënësit Politik-bërësit Organizatat partnere Politik-bërësit	Raporte Fact sheets Një faqëshat Hulumtimet Infografika Broshura E-neësletters	Punëtoritë Ngjarjet rrjetëzuese Media tradicionale Mediat sociale

Komunikimi me partnerë **2.3** Informimi i rregullt i partnerëve mbi aktivitetet dhe ngjarjet kryesore të HANDIKOS-it & QRBB-ve	Arritjet dhe sfidat, në arsim, shërbime, financa, kornizë ligjore	Zyrtarët publik Prindërit Mësimdhënësit Politik-bërësit Organizatat partnere Politik-bërësit Influencuesit në komunitet Institucionet të cilat merren me të drejtat e njeriut Komunitetet e biznesit	Ftesë për tu bërë pjesë e aktivitetit (direct engagement) Komunikata për shtyp Broshura Leaflets	Evente të aktiviteteve (p.sh. dita e aftësisë së kufizuar, lansim i kampanjës, aktivitetet e fëmijëve në art etj) Ngjarjet rrjetëzuese Media tradicionale Mediat sociale
III. Komunikimi me audiencën e përgjithshme 3.1 Organizimi i ngjarjeve publike	**Arritjet dhe vështirësitë** Së paku dy herë në vit (çdo 6 muaj), HANDIKOS duhet të bëjë publik programin në përgjithësi, si dhe të shkëmbej me publikun e gjerë intervenimet specifike të HANDIKOS-it (lidhur me arsimin, shërbimet, financat dhe kornizën ligjore)	Zyrtarët publik Prindërit Mësimdhënësit Politik-bërësit Organizatat partnere Politik-bërësit Influencuesit në komunitet Institucionet të cilat merren me të drejtat e njeriut Komunitetet e biznesit & Të gjitha palët, të cilat nuk kanë qenë asnjëherë të përfshirë.	Raporte Fact sheets Një faqëshat Hulumtimet Infografika Broshura Storie Suksesi Video Punime të vet personave me aftësi të kufizuar	Media tradicionale: Ftesë për media Komunikatë për shtyp Open editorials (Op-ED) Mediat sociale: Publikimi i fotografive dhe përmbajtjes kryesore të ngjarjes

Bazuar në diskutimet e grupit punues (përfaqësuesit e QRBB-ve) përgjatë punëtorisë së Dhjetorit (2019), është theksuar edhe prezenca online e programit si një komponentë shumë e rëndësishme, sidomos kur kemi parasysh zgjerimin e grupeve të intervenimit. HANDIKOS momentalisht komunikon përmes webfaqes "ombrellë", e cila tashmë është e mirë-themeluar, si dhe përmes faqes së facebookut.

Përgjatë implementimit të të gjithë aktiviteteve të Strategjisë, por jo vetëm, është e rëndësishme që të definohen qartë:

- Kush do të bëj përditësimin e mediave sociale?
- Si do të shpërndahet informata tek zyrat tjera të HANDIKOS-it?
- Kush do t'i mbikëqyrë dhe aprovojë përmbajtjen e postimeve, në mënyrë që komunikimi të jetë i unifikuar?

Ndërsa, kanalet e potenciale që QRBB-të do të përdorin me target grupet e synuara për të arritur zbatueshmërinë e plotë të objektivave strategjike janë si më poshtë:

Target Grupi	Kanalet e komunikimit
Të rinjtë	○ Mediat sociale, në veçanti instagrami ○ Telefonatat ○ Ngjarjet rrjetëzuese (netëorking)
Partnerët	○ Takimet sy më sy ○ Takimet sistematike për t'i informuar rreth situatës dhe rezultateve të programit ○ Punëtoritë ○ Ngjarjet rrjetëzuese ○ Komunikimi masiv (Mediat tradicionale) ○ Mediat sociale ○ Materialet tjera promovuese: fact sheets, një faqëshat, raportet, hulumtimet, infografika, broshurat etj. ○ E-neësletters
Donatorët e tjerë	○ Bashkëpunimi përmes strukturave dhe grupimeve, të cilat mblidhen/takohen për çështjen e aftësisë së kufizuar ○ Komunikimi masiv (Mediat tradicionale) ○ Pjesëmarrja në evente, ku mund të ndërlidhet çështja e aftësisë së kufizuar (p.sh ngjarjet ekonomike, takimet e komunitetit të biznesit etj)

Plani i Veprimit

Objektiva strategjike 1- Qasja Deri në fund të vitit 2022 është rritur numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara që kanë qasje në institucionet arsimore dhe shërbime										
Aktiviteti	**Rezultatet e pritshme**	**Treguesit**	**Mjetet e verifikimit**	**Audienca e synuar**	**20**	**21**	**22**	**Institucioni zbatues**	**Buxheti**	**Kanalet e komunikimit**
Punëtori për prezantimin e gjendjes aktuale/raportit mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla së shkollave në Kosovë;	Përfaqësues të DKA-së, DSHP-së dhe DU dhe drejtor të shkollave janë të informuar dhe sensibilizuar mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla	Raporti mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla Përmbledhja me fakte e raportit Letra avokuese	Listat e pjesëmarrësve, Agjenda Fotografi	DKA; DSHP; DU	X	X		HANDIKOS, RBB[8]	0.00	Rrjetet sociale Përfshirja e të gjithë partnerëve
Promovimi i shkollave të qasshme në Kosovë – ndarja e praktikave më të mira	Është ngritur vetëdija mbi rëndësinë dhe mundësinë e qasjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara tek përfaqësuesit të DKA-së, DSHP-së dhe DU dhe drejtor të shkollave.	Përmbledhja e praktikave të mira, raporti mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara Ndarja e praktikave më të mira në mediat sociale	Lista e pjesëmarrësve, # i aktiviteteve Agjenda, fotografi Media sociale	Komuniteti, DKA; DSHP; DU, OJQ	x	X	x	HANDIKOS, RBB[9]	0.00	Tv Radio Media Online Media Sociale
Takime me DKA, DSHP; DU, asambleiste komunalë për inicimin e hartimit e planit komunal mbi	Krijimi i grupit punues për planin komunal mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla	Vendimi për krijimin e grupit punues	Procesverbalet e takimeve, fotografi,	DKA, DSHP, DU, OJQ	X	X	X	RBB[10]	0.00	Fat-Sheet Raporte

[8] Aktiviteti do te facilitohet nga HANDIKOS ne qender dhe do organizohet nga RBB ne nivel lokal

[9] Mbledhja e praktikave me te mira do te koordinohet nga HANDIKOS Qender dhe shperndarja e praktikave me akteret relevante do te organizohet nga RBB ne nivel lokal

[10] Aktivitete do te organizohet ne nivele lokale nga RBB

adresimin e qasjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla										
Hartimi i plani komunal të veprimit për adresimin e qasjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në shkolla	Plani komunal i veprimit (#i komunave) është aprovuar dhe ka filluar zbatimi	Aprovimi i planit komunal dhe buxhetit për zbatim në asambletë komunale	# i planeve komunale të aprovuara	Kryetarët e Komunave, Kryetarët e Asambleve Komunale, Asambleistë, Drejtoritë përkatëse, OJQ	X	X	X	RBB, Drejtoritë komunale	0.00	Përfshirja e te gjithë partnereve TV Media Online
Identifikimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara në sistemin arsimor të cilët nuk përfitojnë nga shërbimi i transporti – mbështetur nga Komuna	DKA është e njoftuar me numrin e fëmijëve me aftësi të kufizuara të cilët nuk përfitojnë na shërimi i transportit	Raporti me numrin e fëmijëve ma aftësi të kufizuara që nuk përfitojnë nga shërbimi i transportit	# i takimeve, # numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara të cilët përfitojnë nga shërbimet e transportit	DKA, DSHP	X	X	X	HANDIKOS, RBB[11]	0.00	Raporte
Takime me DKA & DSHP për adresimin e nevojave të fëmijëve me aftësi të kufizuara për shërbimin e transportit në institucionet shkollore	Është rritur numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara që përfitojnë nga shërbimet e transportit	Raporti me numrin e fëmijëve ma aftësi të kufizuara që nuk përfitojnë nga shërbimi i transportit	Listat e nxënësve,, # i rritur i fëmijëve që marrin shërbimin e transportit	DKA DSHP	X	X	X	RBB	0.00	Takime sy më sy Raporte Hulumtime
Hulumtim – qasja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në	Raporti e gjendjes mbi shërbimet sociale që ofrohen në komuna	Analiza e gjendjes së ofrimit të shërbimeve sociale	# Raporteve të publikuara të hulumtimit	DSHMS, OJQ	X	X	X	HANDIKOS,	2,550.0	Hulumtim Media Online

[11] Aktiviteti do te facilitohet nga HANDIKOS ne qender dhe do organizohet nga RBB ne nivel lokal

shërbimet (# i komunave)	për fëmijët me aftësi të kufizuar	për fëmijët me aftësi të kufizuara						RBB[12]		
Konferencë për prezantimin e hulumtimit mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shërbimet sociale	Përfaqësues të DSHMS-së, dhe OJQ-ve informuar dhe sensibilizuar mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shërbimet sociale	Raporti mbi qasjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara në shërbime sociale Përmbledhja me fakte mbi qasjen në shërbime sociale Rekomandimet Letra avokuese	Listat e pjesëmarrësve, Agjenda Fotografi	DKA; DSHP; DU					500.00	Përfshirja e te gjithë partnereve Raporte Hulumtime
Sesione informuese me PAK dhe komunitet për qasje dhe shërbime sociale bazuar në legjislacionin aktual	PAK dhe komuniteti janë sensibilizuar lidhur me shërbimet e ofruara	# i seancave informuese në komuna # i pjesëmarrësve	Agjenda, Listat e pjesëmarrësve, fotografi	PAK, komuniteti, OJQ,	X	X	X	RBB	200.00	TV Radio Media Sociale
Video / materiale avokuese për qasjen në shërbime të fëmijëve me aftësi të kufizuara	PAK, komuniteti dhe përfaqësuesit komunal janë sensibilizuar lidhur me të drejtën për qasje në shërbime të fëmijëve me aftësi të kufizuara	Video avokuese, # i emetimit të videos dhe kanaleve të emetimit	# i kanaleve të emetimit # i shpërndarjes së videos në media sociale	PAK Komuniteti Përfaqësuesit komunal		X	X	HANDIKOS, RBB[13]	3,000.0	TV Media Sociale
Buletini informues / çdo 3 muaj – elektronik	Partnerët, përfaqësuesit komunal, PAK dhe komuniteti janë të	Buletini elektronik	# i buletinit të shpërndarë,	Përfaqësuesit komunal, OJQ, Partnerët		X	X	HANDIKOS, RBB[14]	450.00	Web Media Sociale Email

[12] Aktiviteti do te koordinohet dhe mbeshtetet nga HANDIKOS ne qender dhe do te zbatohet ne nivele lokale nga RBB
[13] Aktiviteti do te koordinohet dhe mbeshtetet nga HANDIKOS ne qender dhe do te zbatohet ne nivele lokale nga RBB

[14] Aktiviteti do te koordinohet dhe mbeshtetet nga HANDIKOS ne qender dhe do te zbatohet ne nivele lokale nga RBB

	informuar lidhur me aktivitetet, rezultatet dhe pengesat		#i buletinit informues të përgatitur							
Objektiva Strategjike 2- Qëndrueshmëria e shërbimeve të QRBB **Deri në vitin 2022, % e QRBB kanë ngritur qëndrueshmërinë e ofrimit të shërbimeve të integruara për fëmijët dhe personat me aftësi të kufizuara, përmes përcaktimit të kodit buxhetor për shërbime sociale dhe të integruara në nivel komunal**										
Aktiviteti	**Rezultatet e pritshme**	**Treguesit**	**Mjetet e verifikimit**	**Audienca e synuar**	**20**	**21**	**22**	**Institucioni zbatues**	**Buxheti**	**Kanalet e komunikimit**
Takim me kryesuesin e asamblesë komunale dhe kryetarin e komunës për inicimin e themelimit/fuqizimi t te Komitetit Konsultativ për personat me aftësi të kufizuara	Themelimi/fuqizimi i komitetit komunal për PAK	#i takimeve # i komunave	Procesverbalet Fotografitë	Kryesuesi i asamblesë komunale, Kryetari i komunës	X			RBB	0.00	Fact Sheet Një faqesh Hulumtime Raporte
Punëtori informuese me asambleistët komunal mbi të drejtat e fëmijëve dhe personave me aftësi të kufizuara	Asambleistët kanë informata mbi të drejtat e fëmijëve me aftësi të kufizuara	# i punëtorive # i komunave Testet para dhe pas punëtorive	Listat e Pjesëmarrjes, agjenda, prezantimet Raportet	Asambleistët e kuvendit komunal	X			RBB	200.00	Materiale promovuese te HANDIKOS (broshura, fletushka, fact-sheet)
Punëtori informuese me asambleistët komunal mbi shërbimet, përfituesit e shërbimeve të QRBB dhe rëndësinë e përmirësimit të cilësisë së shërbimeve	Asambleistët kanë informata mbi shërbimet që ofrohen nga QRBB, përfituesit e shërbimeve si dhe nevojën për qëndrueshmëri financiare për QRBB dhe përfituesit e saj si dhe përmirësimin e shërbimeve	# i punëtorive # i komunave	Listat e Pjesëmarrjes, agjenda, prezantimet Raportet	Asambleistët e kuvendit komunal	X			RBB	200.00	Fact Sheet Një faqeshi Broshura

Takim i përbashkët me akteret komunal për inicimin e draftimit te Strategjisë dhe planit te veprimit lokal për PAK i iniciuar nga Njësiti për të Drejtat e Njeriut	Është iniciuar grupi punues dhe janë ndare përgjegjësitë për draftimin e strategjisë dhe planit te veprimit për PAK. Janë siguruar burimet financiare	Vendimi për krijimin e grupit punues # takimeve Letra avokuese	Procesverbalet Agjendat e takimeve Vendimi për hartimin e strategjisë	Drejtorët e Drejtorive Komunale, Zyrtarët komunal	X			Kuvendi Komunal, RBB	0.00	Partneret Materialet promovuese
Punëtori për hartimin e strategjisë dhe planit të veprimit për PAK si përcaktimin e kodit buxhetor	Është finalizuar drafti i strategjisë dhe planit te veprimit dhe është ndare me akteret e fushës	Drafti i strategjisë dhe planit te veprimit për PAK	Lista e pjesëmarrësve, agjenda e punëtorisë	Kuvendi Komunal, Drejtoritë Komunale	X			Kuvendi Komunal, RBB	200.00	Materiale promovuese Fact-sheet
Takime avokuese me Komitetin për Politikë dhe Financa për miratimin e strategjisë dhe planit te veprimit për PAK dhe për ndarjen e kodit buxhetor për shërbime për PAK.	Komiteti për politikë dhe Financa është i gatshëm të përcaktoj kodin buxhetor për shërbime për sociale për PAK dhe të përcaktoj buxhetin për realizimin e planit të veprimit për PAK	Strategjia dhe plani i veprimit për PAK përmbajnë edhe buxhetin	Procesverbalet, # i komunave që kanë strategjinë dhe planit e veprimit	Komiteti për politike dhe financa	X			RBB	0.00	Materiale Promovuese Media Sociale
Takime avokuese me asambleistët për miratimin e strategjisë dhe planit te veprimit për PAK	Strategjia dhe plani i veprimit për PAK është aprovuar në kuvendin komunal	Strategjia e aprovuar	# i komunave që kanë aprovuar strategjinë Letra avokuese	Kuvendi Komunal	X			RBB	0.00	

Takime avokuese me drejtoritë përkatëse për planifikimin buxhetor për 2021	Drejtoritë përkatëse kanë ndarë buxhet sipas kodit buxhetor dhe planit të veprimit për PAK	Buxheti i ndarë për vitin 2021 për shërbimet dhe qasjen e PAK	# i komunave që kanë ndarë buxhet sipas kodit buxhetor dhe planit të veprimit për PAK	Kryetari i komunës, DKRS, DShMS, QPS	X			RBB, OJQ lokale	0.00	Materiale Promovuese Media Sociale Ëeb
Caktimi i komisionit monitorues/vlerësues të përbërë nga asambleistët dhe përfaqësuesit e organizatave të PAK për zbatimin e planit për PAK	Komisioni monitorues i themeluar dhe funksional	# Komisioneve të themeluara dhe funksionale	#Raportet e komisionit monitorues # takimeve të mbajtura	Kryetari i Komunës, Kuvendi Komunal, Drejtoritë komunale		X	X	HANDIKOS, RBB	0.00	Materiale Promovuese Media Sociale
Objektiva strategjike 3- Zbatueshmëria e kornizës ligjore/ Ndërgjegjësimi **Përfshirja e aftësisë së kufizuar në kornizën ligjore dhe zbatimi i tyre**										
Aktiviteti	**Rezultatet e pritshme**	**Treguesit**	**Mjetet e verifikimit**	**Audienca e synuar**	**20**	**21**	**22**	**Institucioni zbatues**	**Buxheti**	**Kanalet e komunikimit**
Takime me politikë bërës, me komisionet e grupeve parlamentare mbi përfshirjen e aftësisë së kufizuar në kornizën ligjore	Anëtarët e grupeve parlamentare kanë njohuri dhe janë të gatshëm të përfshijnë dhe konsultohen me HANDIKOS gjatë hartimit të ligjeve	# takimeve Agjenda e takimeve Letra avokuese dhe rekomandime	Procesverbalet e takimeve Fotografitë Media sociale	Grupet parlamentare Deputetet	x	x	x	HANDIKOS	0.00	Media Sociale Materiale promovuese
Takimet me Ministritë Relevante mbi zbatimin e kornizës ligjore (MPMS, MSH, MF)	Ministritë përkatëse janë të gatshme të shtyjnë tutje zbatimin e ligjeve dhe nxjerrjen e UA	# takimeve Agjenda e takimeve Letra avokuese dhe rekomandime	Procesverbalet e takimeve Fotografitë Media sociale	Ministrat, Zyrtarët e Lartë të Ministrive përkatëse (MPMS, MSH, MF)	x	x	x	HANDIKOS	0.00	Media Sociale Materiale promovuese

Takime me deputet e Komunave në Parlamentin e Kosovës	Deputet kanë njohuri dhe janë të gatshëm të përfshijnë dhe konsultohen me HANDIKOS të ligjeve	# takimeve Agjenda e takimeve Letra avokuese dhe rekomandime	Procesverbalet e takimeve Fotografitë Media sociale	Deputetet e Kuvendit te Kosovës	x	x	x	HANDIKOS, RBB	0.00	Media Sociale Materiale promovuese
Lobimi për përfshirjen e aftësisë së kufizuar gjatë plotësim ndryshimeve të kornizës ligjore	Aftësia e kufizuar është e përfshirë në plotësim ndryshimet e kornizës ligjore dhe akteve ligjore sekondare është përfshirë në draft ligjin për gjithpërfshirje	Draft ligjet # i takimeve Rekomandimet	Fotografi Draft ligji	Grupet punues për hartimin/plotësimin e ligjeve Komisionet paralamentare	x	x	x	HANDIKOS	0.00	TV Media Online Media Sociale
Objektiva Strategjike 4- Arsimi **Rritja e pjesëmarrjes aktive dhe gjithëpërfshirja e FAK në arsim përmes ngritjes dhe fuqizimit të sistemit mbështetës në institucionet arsimore**										
Aktiviteti	**Rezultatet e pritshme**	**Treguesit**	**Mjetet e verifikimit**	**Audienca e synuar**	**20**	**21**	**22**	**Institucioni zbatues**	**Buxheti**	**Kanalet e komunikimit**
Hulumtim i numrit të fëmijëve me aftësi të kufizuara të cilët janë të përfshirë në shkollë të rregullt dhe nevojave për mbështetje.	Është identifikuar numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara në komunat përkatëse dhe janë identifikuar nevojat për mbështetje	# Raporteve hulumtuese në komuna Përmbledhja me fakte nga raporti Rekomandimet Letra avokuese	Raportet avokuese te publikuara Mediat sociale	MASHT, DKA , Shkolla	x	x	x	HANDIKOS RBB[15]	2,500.0	Hulumtime Raporte
Konferenca lokale mbi rezultatet e hulumtimit mbi numrin e fëmijëve me aftësi të kufizuara të	DKA, Drejtorët e shkollave, mësimdhënësit, psikologët e shkollave, ekipet vlerësuese kanë informata lidhur	Raportet i hulumtimit # i konferencave lokale	Lista e pjesëmarrësve, Agjenda, Mediat sociale	DKA, Drejtorët e shkollave, ekipet vlerësuese OJQ lokale	X	x	x	RBB	500.00	TV Radio Media Online Media sociale Materiale të tjera promovuese

[15] Aktiviteti dhe materialet e nevojshme do te koordinohen nga HANDIKOS qender, ndersa do te zbatohen nga RBB ne nivel komunal

përfshirë në shkolla dhe nevojave për mbështetje	me nevojat për mbështetje të FAK në procesin arsimor	Rekomandimet e raportit								
Fushata avokuese/vetëdijes uese për rëndësinë e fuqizimit të sistemit mbështetës në institucionet arsimore.	DKA dhe institucionet arsimore janë të vetëdijësuara lidhur me rëndësinë e fuqizimit të sistemit mbështetës	Video Letra avokuese Broshura Përmbledhje e fakteve mbi nevojat për mbështetje	# numri i komunave Media Sociale Media lokale	DKA, Shkolla, OJQ	x	x	x	HANDIKOS, RBB	5,000.0	TV Radio Gazeta Editoriale të Hapura Media Online Media Sociale
Takime për me MASHT dhe DKA për funksionalizimin dhe fuqizimin e ekipeve vlerësuese komunale	Ekipet vlerësuese komunale janë funksionale dhe të fuqizuara	# i takimeve në komuna Letra avokuese Përmbledhja e fakteve	#procesverbale ve Fotografi Media sociale	MASHT, DKA				HANDIKOS, RBB[16]	0.00	Media Sociale
Hulumtimi mbi përdorimin e PIA dhe instrumenteve vlerësuese, njohurive për KNF nga mësimdhënësit dhe nevojat e ngritjes së kapaciteteve të stafit mbështetës ekzistues dhe të rinj	MASHT dhe DKA janë të informuar lidhur me përdorimin e PIAs dhe nevojave të stafit mbështetës për ngritje të kapaciteteve	Raporti i hulumtimit Rekomandimet Letra avokuese	# numri i raporteve të hulumtimit Media Sociale Media lokale	MASHT, DKA	x	x	x	HANDIKOS RBB	2,550.0	Media Sociale Hulumtime dhe Raporte Fact-sheet
Takime me DKA dhe MASHT për ngritjen së kapaciteteve të stafit mbështetës ekzistues dhe të rinj për t'iu përgjigjur nevojave për	MASHT dhe DKA investon drejt ngritjes së kapaciteteve të stafit ekzistues dhe mbështetës sipas nevojave të dala nga analiza	# i takimeve # DKA Materialet e trajnimeve/punëto rive	# Procesverbalet Agjenda Fotografitë Media Sociale	MASHT, DKA	X	X	X	HANDIKOS, RBB	0.00	Hulumtime dhe Raporte

[16] Me nivelin qendror aktiviteti do te realizohet nga HANDIKOS qender, ndersa ne nivelin lokal RBB

mbështetje të fëmijëve me aftësi të kufizuara		Pre dhe post testet								
Aktivitete avokuese brenda shkollave (takime, punëtori, etj.) për mësimdhënësit e rregullt mbi përdorimin e instrumenteve vlerësuese dhe KNF	Mësimdhënësit në shkollat e rregullta janë të informuar mbi instrumentet vlerësuese dhe KNF	# i punëtorive, takimeve Postera promovues Broshura informuese mbi instrumentet vlerësuese dhe KNF # i shkollave # i mësimdhënësve # i postimeve në media	Listat e pjesëmarrësve Agjenda Broshurat Media Sociale	DKA Shkolla	X	X	X	HANDIKOS[17] RBB	3,000.0	TV Radio Media Online Evente Publike Media Sociale
Punëtori konsultative dhe informuese me prindër të fëmijëve me aftësi të kufizuara mbi rëndësinë e PIA-s dhe integrimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara në klasa të rregullta	Prindërit kanë më shumë informata mbi rëndësinë e PIAs dhe janë të gatshëm të bashkëpunojnë me mësimdhënësit në hartimin e PIAs për fëmijët e tyre si dhe janë të vetëdijesuar mbi rëndësinë e integrimit të fëmijëve në klasë të rregullta	# broshura informuese, #broshura me praktikat më të mira # punëtorive	Agjenda Listat e pjesëmarrësve Fotografi Media sociale	Prindërit e fëmijëve me aftësi të kufizuara	X	X	X	RBB	0.00	Fact Sheet Raporte Hulumtime Media Sociale
Identifikimi i arsyeve të mos përfshirjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në institucionet arsimore dhe	Arsyet e mos përfshirjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në institucionet arsimore janë të identifikuara dhe mund të adresohen	# Raporti mbi arsyet e mos përfshirjes së fëmijëve në institucionet arsimore	# i takimeve # i fëmijëve me aftësi të kufizuara jashtë sistemit shkollorë	DKA, Drejtorë të shkollave, mësues mbështetës, ekipi vlerësues komunal, zyra e avokatit të popullit,		X	X	HANDIKOS, RBB	0.00	Hulumtime

[17] HANDIKOS do te mbeshtete aktivitetin me pergatitjen e broshurave ndersa aktivitetet do te zbatohen nga RBB

rekomandimet për përfshirje		Përmbledhja me fakte Rekomandimet për përfshirje të fëmijëve me aftësi të kufizuara		qendra burimore						
Shkëmbimi i informatave dhe praktikave pozitive në mes të shkollave/qyteteve te ndryshme	Shkollat kanë njohuri mbi praktikat pozitive dhe janë të gatshme t'i zbatojnë	Materialet përmbledhëse të praktikave të mira # i punëtorive	Listat e pjesëmarrësve Agjenda Fotografi	DKA, Shkollat	X	X	X	HANDIKOS, RBB	0.00	Media Sociale Hulumtime Ëeb
Fushatë në media sociale mbi të drejtat e fëmijëve me aftësi të kufizuara në arsim	Komuniteti në përgjithësi informohen mbi të drejtat e fëmijëve me aftësi të kufizuara në arsim dhe janë më të gatshëm t'i përkrahin ata	Baneret elektronik Mesazhi i fushatës # Postimet në media sociale # i shpërndarjes së fushatës në media sociale	Media Sociale Shkrime mbi aktivitetin në gazetat online	Komuniteti		X		HANDIKOS	2,500.0	TV Radio Media Online Editoriale të hapura Media Sociale Web

Lista e pjesëmarrësve në punëtoritë për zhvillimin e 'Strategjisë dhe planit të avokimit dhe komunikimit për HANDIKOS dhe Qendrat e Rehabilitimit të Bazuara në Bashkësi - RBB

Emri & Mbiemri	Komuna	Organizata
Afrim Maliqi	Prishtinë	HANDIKOS
Durim Gashi	Prishtinë	HANDIKOS
Albana Morina	Prishtinë	Eksperte Lokale – HANDIKOS
Edona Zogu	Prishtinë	Eksperte Lokale – HANDIKOS
Brilanda Ballata	Gjakovë	HandiKOS – Gjakovë
Arbër Xharra	Gjakovë	HandiKOS – Gjakovë
Rexhep Kuqi	Suharekë	HandiKOS – Suharekë
Fatmir Shurdhani	Gjilan	HandiKOS – Gjilan
Feride Hoxha	Malishevë	HandiKOS – Malishevë
Lumdita Idrizi	Istog	HandiKOS – Istog
Isak Hyseni	Vushtrri	HandiKOS – Vushtrri
Idriz Hoxha	Podujevë	HandiKOS – Podujevë
Behxhet Binaku	Drenas	HandiKOS – Drenas
Mehreme Lumnica	Prishtinë	HandiKOS – Prishtinë
Edin Lahi	Mitrovicë	HandiKOS - Mitrovicë
Egzona Hoxhaj	Prizren	HandiKOS - Prizren
Elmihane Krasniqi	Kaçanik	HandiKOS - Kaçanik
Shejnaze Fazliu	Kamenicë	HandiKOS - Kamenicë
Vlora Mahumutaj	Pejë	HandiKOS - Pejë
Yllka Bega	Ferizaj	HandiKOS - Ferizaj